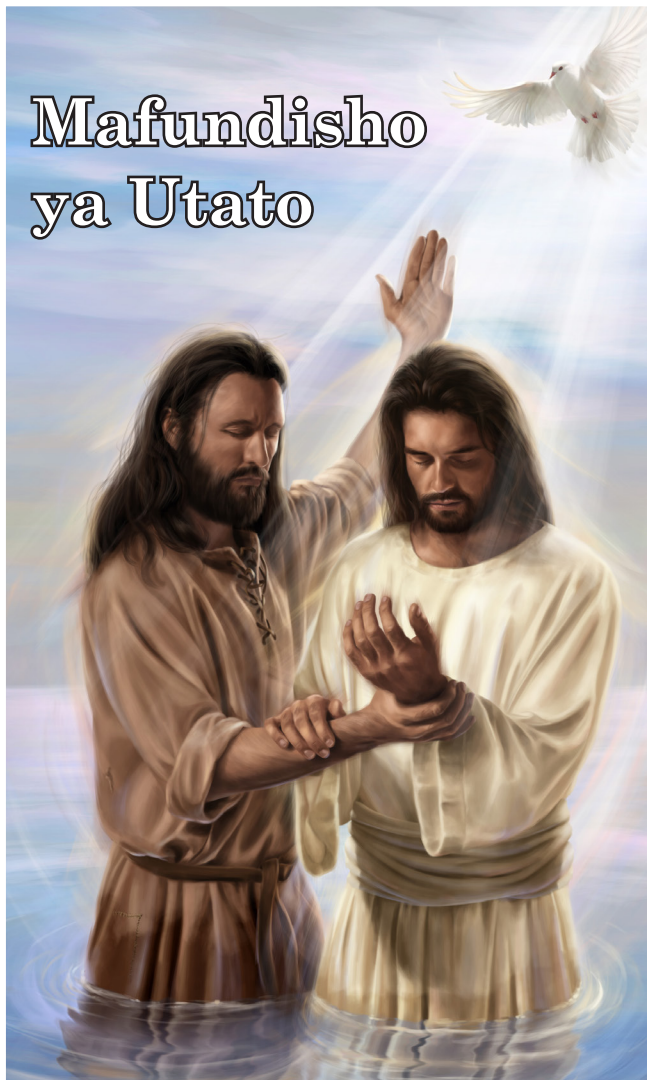

Mafundisho ya Utato

Mafundisho ya Utatu

“Kuna Mungu Mmoja tu, Baba.”

—1 Wakorintho 8:6

Wote wanaofikiria suala hilo wanakubali kwamba fundisho la Utatu halieleweki. Watezi wake wakubwa wanadhani hii ni nguvu—kwamba kwa kuwa hatuwezi kuelewa ukuu na utukufu wa Muumba asiye na mwisho, kwa hivyo hatuwezi kufahamu asili yake na uhai wake. Sivyo. Muumba amejifunua wazi kupitia Neno lake kama mtu hodari, umoja, sababu kuu ya vitu vyote, asiye na sawa, hana mtangulizi na mrithi. Yeye ni Yehova kwa jina na Mungu kwa jina.

Kwa miaka 4000 wale waliomwabudu na kumwamini hawakuwa na dokezo, hakuna dhana, wala maoni kwamba Yeye alikuwa mwingine isipokuwa Mungu mmoja, asiye na umoja alijitangaza kuwa yeye. “Sikia, Israeli, BWANA Mungu wako ni Mmoja.” (Kum. 6:4) “Nijue na unisadiki, na uelewe ya kuwa mimi ndiye: kabla yangu hakukuwa na Mungu aliyeumbwa, wala aliye nyuma yangu. Mimi, naam, mimi ndimi Bwana.”—Isaya 43:10,11

KRISTO—MASIHI ALIYENGOJEWANA KWA MUDA MREFU!

Wayahudi walikuwa wakijua kwamba Mungu angemtuma Masihi (*Kiebrania*) au Kristo (*Mgiriki*)

—aliyepakwa mafuta na Mungu kama nabii Wake, mtumishi Wake. Musa aliwaambia “BWANA Mungu wako atakuinulia nabii kutoka kati yako, wa ndugu zako, kama mimi; msikilizeni yeye.” (Kumbukumbu la Torati 18:15) Isaya alisema, “Tazama mtumishi wangu, ninayemshika; mteule wangu, ambaye nafsi yangu inampendeza; Nimeweka roho yangu juu yake.”—Isaya 42:1

Unabii huu—na mengine mengi kama hayo—yanaelezea Masihi kama mtawala aliyeheshimiwa sana wa Mungu Mwenyezi. Yesu ndiye yule Masihi aliyeahidiwa. Hakuwa mjumbe wa kawaida. Kwa kweli alikuwa mwana wa Mungu, aliitwa mara 47 katika Agano Jipya. Yesu alifanya kila jukumu kwa uaminifu, na sasa ameinuliwa kwa “mkono wa kulia wa ukuu ulio juu.” (Waebrania 1:3) “Mungu, naam, Mungu wako, amekutia mafuta na mafuta ya furaha kuliko wenzako.” (Waebrania 1:9). Yesu, kila wakati ni mwana mtiifu kwa Baba yake wa Mbinguni, sasa ameinuliwa juu ya wengine wote, bado ni mwana aliyejitolea na aliye chini ya Baba wa Mbinguni.

Yeye hafikirii heshima yake, utukufu au huduma peke yake. Badala yake, yeye huzipokea zote kutoka kwa Baba yake na aliye juu, Mungu mwenyewe. “Hakuna mtu ajichukuaye heshima hii, bali yeye aliyeitwa na Mungu ... Vivyo hivyo Kristo hakujitukuza mwenyewe kufanywa kuhani mkuu; bali yeye aliyemwambia, Wewe ndiwe Mwanangu” (Waebrania 5:4,5). “Mwana wa Adamu alikuja ... kwa huyo Mzee wa siku ... akapewa mamlaka, na utukufu, na ufalme.”—Danieli 7:13,14

UTATU NI NINI?

Ni mafundisho yaliyoundwa katika karne ya 4 kuelezea maoni ya waumini wengine wa kanisa kuhusu asili na uhusiano wa Mungu, Yesu na Roho Mtakatifu. Ilijulikana katika mfululizo wa kanuni za imani: Imani ya Nicene (tangazo 325), Imani ya Nicaeno-Constantinopolitan (tangazo 381), na Imani ya Athanasius (tangazo la karne ya 5). Ilichukua fomu anuwai na ikatumia maneno mengi ya maneno kuwa tata na ya kushangaza ni isiyoeleweka.

Wakristo wengine huchukulia “utatu” kwa kuamaanisha tu kuamini kwa Mungu, Yesu na Roho Mtakatifu—jukwaa pana ambalo Wakristo wote wanaweza kuidhinisha. Tofauti, lakini bado ni rahisi, matumizi ya kwanza ya neno hili katika maandishi ya Kikristo ya mapema yalimaanisha tu uwepo wa “Mungu, Neno Lake, na Hekima Yake” (*Theofila wa Antokia, Ante-Nicene baba, kiasi 2, ukurasa 201*). Lakini mafundisho yalipoi-buka katika karne ya 4 na 6, ikawa ya kushangaza zaidi. Ilidai kwamba Mungu ameundwa na watu watatu: Baba, Mwana na Roho Mtakatifu, wote ni sawa na ni wa milele.

Ukweli wa Maandiko, kwa upande mwingine, sio wa kushangaza wala haueleweki: Mungu ni mtu mmoja, Mwanawe Yesu ni mtu wa pili, na Roho Mtakatifu sio mtu kabisa. Ni roho, nguvu na ushawishi wa Mungu. Yesu yuko chini ya Baba yake wa Mbinguni. Mungu alikuwepo tangu milele, lakini kulikuwa na wakati kabla ya kuumbwa kwa mwanawe Yesu wakati Mungu alikuwa peke yake. Walakini, wacha tuchunguze sehemu nne muhimu za maoni ya Utatu, kwa karibu, dhidi ya maandiko.

(1) MUNGU NI NANI?

Ni kawaida katika lugha ya Utatu kusema juu ya Mungu Baba, Mungu Mwana, na Mungu Roho Mtakatifu. Hizi zinachukuliwa kuwa majina sahihi, na hutumika sana. Walakini katika Maandiko moja tu ya haya yanaonekana, “Mungu Baba,” na hiyo sio jina, lakini usemi unaoashiria kwamba Mungu ni Baba. “Kuna Mungu mmoja tu, Baba, ambaye vitu vyote vimetoka kwake ... na Bwana mmoja Yesu Kristo, ambaye kwa yeye vitu vyote viko.” (1 Wakorintho 8:6) Neno hili linaonekana mara 11 katika Agano Jipya. Kwa upande mwingine, maneno “Mungu Mwana” na “Mungu Roho Mtakatifu” yanaonekana mara sifuri.

Neno “Mungu” linaonekana kama mara 1200 katika Agano Jipya. Karibu yote haya yanataja—sio mshangao—kwa Mungu mwenyewe. Hakuna hata wakati mmoja ambapo neno hili linamaanisha Roho Mtakatifu.

Walakini, kama neno, “mungu” ana matumizi anuwai. Kwa mfano neno la Kiebrania la Agano la Kale “*elohim*” (*mungu*) linaweza kuelezea mtu yeyote mwenye hadhi ya juu (*k.v. Abrahamu, Mwanzo 23:6*). Katika tafsiri ya King James ime-tolewa anuwai: malaika, Mungu, miungu, wakubwa, hodari, waamuzi. Mwenzake wa Uigiriki “*theos*” vile vile ana matumizi mapana. Concordance ya Strong inafafanua kama: “mungu, haswa ... Uungu mkuu; mtini hakimu.” Ikiwa neno hili linaweza kuelezea hakimu, basi linaweza kuelezea Yesu, na limetumika mara sita katika Agano Jipya. (Yohana 1:1,18; 20:28; Tito 2:13, Waebrania 1:8; 2 Petro 1:1) Inatumiwa katika Yohana 10:35

ya waabudu wa Yehova. Mara moja hata inahusu Shetani.—2 Wakorintho 4:4

Hakuna matumizi haya yanayopaswa kutuchanganya kuhusu ni nani kweli Mungu wa pekee wa ulimwengu, yule Wayahudi na Wakristo kawaida na kwa uhuru hutaja “Mungu”—Yehova, Mungu Mwenyezi wa wote. Walakini maandiko mawili, yaliyotajwa mara kwa mara kuunga mkono utatu, yanastahili umakini maalum: Yohana 1:1 (*iliyojadiliwa kando baadaye*), na Yohana 20:28. Maandishi haya ya mwisho yanaandika mshangao wa kushtukiza wa kusifu na kuabudu na Thomas juu ya kumuona Kristo aliyefufuliwa: “Bwana wangu na Mungu wangu.” Je! Hii inamaanisha kuwa Kristo alikuwa kweli Yehova mwenyewe? Bila shaka hapana. Theos (*mungu, hakim*) ni neno la heshima kubwa, hofu na kuabudu Thomas anayehusishwa na Bwana na Mwalimu wake. Hakika, katika sura hiyo hiyo hiyo, Yesu alimweleza Mariamu Magdalena kwamba alikuwa bado hajapaa “kwenda kwa Baba yangu, na Baba yenu, na kwa Mungu wangu, na Mungu wenu.” (Yohana 20:17) Kwa wazi Yesu alimtambua Mungu Mweza Yote kuwa tofauti na, na aliye bora kuliko yeye mwenyewe. Kama vile Paulo alivyotangaza, Mungu ni “Baba.” Hakuna andiko linalotumia maneno “Mungu Mwana” au “Mungu Roho Mtakatifu”!

(2) JE! YESU NA MUNGU NI SAWA SAWA?

Kulingana na Maandiko, ni wazi kuwa HAWA sawa. Katika kila kisa, ambapo Mungu na Yesu wanatajwa katika muktadha mmoja, Yesu yuko chini, na Baba ni mkuu. Hapa kuna maandishi machache juu ya suala hili:

“Kwa nini unaniita mwema? Hakuna mwema isipokuwa mmoja, ndiye Mungu.”—Luka 18:19

“Baba yangu ni Mkuu kuliko mimi.”—Yohana 14:28

“Kichwa cha Kristo ni Mungu.”—1 Wakorintho 11: 3

“[Yesu] aliketi mkono wa kuume wa Mungu.”—Waebrania 10:12

“Ndipo Mwana naye mwenyewe atatiishwa ... ili Mungu awe yote katika yote.”—1 Wakorintho 15:28

Labda inayoelezea zaidi ya yote ni kwamba Yesu anamtambua Mungu kama Mungu wake mwenyewe—mkuu wake, ambaye humwabudu, kumuabudu na kumsifu. (Mathayo 27:46; Yohana 20:17; Waefeso 1:17; Ufunuo 1:6) Hakuna andiko linasema Yesu ni sawa!

(3) JE! YESU NA MUNGU NI WA MILELE?

Kwa maana kwamba zote zitakuwepo siku zote, ndiyo. Lakini hiyo ni kweli kwa malaika na watakatifu na wote watiifu. Kusudi la Ushirika wa Milele ni kwamba kila wakati walikuwepo milele kutoka enzi zilizopita, wala kutangulia nyingine. Hii sio kweli juu ya Yesu. Maandiko yanathibitisha kwamba Yesu alikuwa “mwanzo wa Uumbaji wa Mungu” (Ufunuo 3:14), na “mzaliwa wa kwanza wa kila kiumbe.” (Wakolosai 1:15) Kwa hiyo alikuwa na mwanzo. Kulikuwa na wakati kabla ya hapo wakati Mungu alikuwa peke yake. Mithali 8:22 inasema juu ya Yesu, “BWANA aliniumba kwanza ya kazi zake zamani, kabla ya yote aliyoyafanya. Niliumbwa zamani za kwanza, mwanzoni, kabla ya dunia yenyewe.” (Mithali 8:22,23, NRSV) Hakuna andiko linasema Yesu alikuwa wa milele!

(4) JE! ROHO MTAKATIFU NI MTU?

Kawaida hakutakuwa na swali juu ya hii. Roho Mtakatifu wa Mungu alimtia mafuta Yesu huko Yordani, ambaye hakuipokea “kwa kipimo.” (Yohana 3:34) “Imemwagwa” na “kumwagwa” juu ya wengine. (Matendo 10:45; Matendo 2:17,33; Yoeli 2:28; Zekaria 12:10) Watu sio “waliomwagwa,” “kumwagika” au “kupimwa,” lakini roho, nguvu na ushawishi wa Mungu umeelezewa kwa njia hii.

Roho Mtakatifu wa Mungu ameelezewa katika Maandiko kama Roho wa Ukweli, Utakatifu, Uzima, Imani, Hekima, Neema, na Utukufu. Maandiko pia yanazungumza juu ya roho tofauti ya Wivu, Hukumu, Kuungua, Uzito, Uasherati, Ulemavu, Uganga, Utumwa, Kusinzia, Hofu, Mpinga Kristo na Kosa. Je! Tunadhani hawa ni watu?

Maandiko yanazungumza juu ya roho ya Yakobo, Eliya, Tiglath-Pileser, Wafilisti, Koreshi, Wakuu, Wamedi, Zerubabeli, na Yoshua. Je! Roho hizi ni watu wote?

Kwa nini, basi, kuna mtu angeweza kudhani “Roho Mtakatifu wa Mungu” (Waefeso 4:30) ni kiumbe tofauti? Kwa kweli hakuna mtu angeweza (*na hakuna aliyefanya*) mpaka wakati maajabu na falsafa zilipoanza kuingia kwenye mafundisho ya Kikristo. (*Zaidi ya hapo baadaye.*) Lakini leo, karne nyingi baadaye, wengine hudhani kuunga mkono utu wa Roho Mtakatifu kwa sababu ya viwakilishi vilivyotumika katika Agano Jipya. Kwa mfano, “Yeye atakapokuja, huyo Roho wa kweli, atawaongoza ninyi katika kweli yote ...” (Yohana 16:13) Na juu ya Mfariji Yesu alisema “nitampeleka kwako.” (aya ya 7) Inaonekana kama mtu kwa sababu ya matamshi “yeye” na “yeye.”

Lakini uchunguzi mdogo katika Ugiriki unaelezea suala hilo. Wakati “mfariji” inamaanisha kiwakilishi ni cha kiume, lakini wakati “roho” inakusudiwa kiwakilishi hicho sio safi. Kwa kweli inaweza kutafsiriwa “itakuongoza ...” Ni suala la sarufi tu, sio ya utu. Neno la Kiyunani la “mfariji” ni nomino ya kiume, na hiyo kwa “roho” ni nomino isiyo na maana. Kwa hivyo viwakilishi lazima vifuate jinsia ya nomino. (*Kwa kweli jinsia katika aya ya 13 hutolewa na vitenzi vya Ugiriki badala ya viwakilishi dhahiri, lakini unapata wazo.*) Hakuna andiko linasema Roho Mtakatifu wa Mungu ni mtu!

YOHANA 1: 1

Kifungu pekee ambacho hata kinakaribia kufundisha Utatu ni 1 Yohana 5:7,8. Lakini leo inajulikana kuwa sehemu muhimu za kifungu hiki hazikuwa maandiko asili. Maneno yanayotolewa ni mapambo yaliyowekwa kwenye maandishi na mwandishi aliye na bidii zaidi karne nyingi baada ya John kufa, na hakuna toleo la kisasa la kuaminika hata linajumuisha.

Kwa sababu hii mwelekeo wa umakini umeelekezwa kwa Yohana 1:1. Kwa wazi hii haifundishi Utatu kwa kila mtu, kwa sababu haimtaji hata Roho Mtakatifu, na mtu hawezi kuwa na “utatu” bila vyama vitatu. Lakini inasema “Neno alikuwa Mungu” (*tafsiri ya mfalme yakobo*), na hii iko karibu kabisa na moja ya vipande vya Utatu kusababisha hamu. Je! Yohana alimaanisha nini kwa hii?

Kuna maoni matatu maarufu:

Alimaanisha Yesu kweli alikuwa “Mungu mwenyewe.”

Alimaanisha Yesu alikuwa “kama Mungu.”

Alimaanisha Yesu alikuwa “mungu.”

Watatu wanavutiwa na maoni ya kwanza. Lakini (*zaidi ya yote tuliyosema hapo juu*), maoni haya yako katika hatari ya kudhibitisha SANA—kwamba Yesu na Mungu ni mtu yule yule. Kwa kweli, waminini Utatu wengi wanadai hii bila kutambua kuwa hii ni kama uzushi wa Sabellius kuliko utatu wa kawaida.

Shida inadhihirika wakati mtu analinganisha Yohana 1:1 na 1 Yohana 1:2. Maandishi yote mawili yametoka kwa mwandishi yule yule, karibu wakati huo huo, na yanaonyesha maoni sawa. Yohana 1:1 inasema Neno alikuwa “pamoja na Mungu,” 1 Yohana 1:2 inasema Neno alikuwa “pamoja na Baba.” Kwa wazi Yohana anakusudia kwamba “Mungu” alikuwa “Baba.” Kwa hivyo ikiwa Yohana anakusudia kwamba Neno alikuwa “Mungu mwenyewe,” lazima anamaanisha kwamba Neno alikuwa “Baba”—hitimisho ambalo hakuna Utatu wa asili anayeweza kukumbatia. Kwa sababu hii watafsiri wengi, pamoja na watafsiri wa Utatu, hawana maoni moja!

Kwa hivyo angalia 2. “Wakati Yohana alisema kwamba Neno alikuwa Mungu hakuwa akisema kwamba Yesu ni sawa na Mungu; alikuwa akisema kwamba Yesu ni sawa kabisa na Mungu akilini, moyoni, kwa kuwa, kwamba kwa Yesu sisi kikamilifu angalia jinsi Mungu alivyo” (*William Barclay, yohana injili, Vol. 1, ukurasa 17*) Katika kambi hii ya mawazo ni yafuatayo: William Barclay, Martin Vincent, JP Lange, Robert Young, Brook Foss Westcott, Kenneth Wuest, George Turner, Julius

Mantey, H.E. Dana, Moulton na Moffat. Mfano wa maoni haya ni tafsiri ya REB: “Neno alikuwa mbele ya Mungu, na kile Mungu alikuwa, Neno alikuwa.”

Inawezekana kwamba hii ilikuwa hatua ya Yohana. Walakini, Tazama Tatu kweli inafaa muktadha bado bora. Kama wanafunzi wengi wa Biblia wana-vyofahamu, maneno “a” na “an” (*inayoitwa nakala zisizojulikana*) hayapo katika lugha ya Uigiriki. Ikiwa mtu alitaka kusema “Nimeona mti,” kwa Kiyunani itakuwa “Nimeona mti” na kila mtu angejua dhamira ni “mti”. Kwa hivyo mtafsiri angeisambaza kiatomati. Hii imefanywa kila mahali katika Agano Jipya ambapo neno la Kiingereza “a” au “an” linaonekana.

Kwa hivyo katika Yohana 1:1. Andiko hilo lina-sema “Hapo mwanzo alikuwako Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu, naye Neno alikuwa [a?] Mungu.” Je! Mtafsiri anapaswa kusambaza “a” iliyokusudiwa au la? Hilo ndilo swali. Kinyume na madai mengi ya sauti juu ya suala hili, ni jambo la busara na la busara kufanya. C. H. Dodd, anayeendesha gari kwa NEB, anakubali “Kama tafsiri ya neno kwa neno haiwezi kuwa na makosa.” (*Technical Papers for the Bible Translator*, 28, Jan. 1977, ukurasa wa 101ff, imenukuliwa kutoka James Parkinson, “*The Herald*,” Sept-Oct 1966, ukurasa 23). Angalia kuwa watafsiri wa King James Version hawakusita kutumia “mungu” katika Matendo 28:6 ambapo muktadha unaifanya iwe wazi. (*Pia ni katika Yohana 10:33, kama mantiki ya jibu la Yesu inavyoonyesha.*)

Sababu nzuri sana ya kuongeza “a” katika Yohana 1:1 ni Yohana 1:18, lakini hoja hiyo imefichwa

katika King James Version. Leo inakubaliwa kwa ujumla kuwa hati bora za awali za Ugiriki za aya hii zinamtaja Yesu kama “mungu wa pekee” (*angalia NASB kwa mfano*). Yohana hapo anasema hakuna mtu aliyewahi kumuona “Mungu,” lakini “mungu mzaliwa wa pekee, aliye kifuani mwa Baba,” ameonkana kutangaza kile Mungu anachohusu. Kwanza ni wazi kwamba kwa “Mungu” Yohana inamaanisha “Baba.” Pili ni wazi kwamba Yohana ana miungu miwili akilini—Mungu mwenyewe, asiyeonkana, na mwana wa Mungu, Yesu, ambaye kwa haki yake mwenyewe pia ni kiumbe mwenye nguvu, “mungu.” Kwa kuwa Yohana 1:18 hutofautisha viumbe wawili wenye nguvu, ni dhahiri kwamba Yohana 1:1 pia inatofautisha viumbe wawili wenye nguvu.

AMBAPO, BASI, UTATU?

Mafundisho haya yametoka wapi? Ilikuwa lini? Kwa Sababu Gani? Je! Ilishikaje? Labda ilikua kama majibu ya bidii kupita kiasi kwa uzushi muhimu wa Wagnostiki ambao ulianza kuonekana hata katika siku za Yohana, na kulitesa kanisa kwa karibu karne mbili. Wagnostiki walipendekeza kwamba Yesu hakuwa kweli Masihi—wengine wanasema alikuwa mzuka, au mwili, wengine ni mtu rahisi aliye na Kristo kwa muda—lakini wote walikubaliana kwamba Mpakwa Mafuta, Masihi, Kristo, hakuteseka na kufa msalabani.

Kimsingi hii inapunguza Ukweli wa Ukristo, na dhidi ya maoni kama hayo maonyo ya Yohana ya likuwa kali katika 1 Yohana 1:22,23; 4:1-3; 2 Yohana 7. Hakika, hizi barua za Yohana na hata Injili ya Yohana, zilizosomwa na msingi wa mafundisho

haya potofu, huwa na maana mpya na ya kina zaidi kuliko hapo awali. Ni kwa sababu hii kwamba Yohana alikuwa na nguvu katika kuthibitisha kwamba Yesu yule yule “ambaye tumesikia, ambaye tumeona kwa macho yetu, ambaye tumemtazama, na mikono yetu tumeshughulikia” (1 Yohana 1:1) alikuwa Neno la uzima ambao ulikuwepo tangu zamani na Baba, sababu ya kazi yote ya ubunifu ya Baba tangu mwanzo. Huyu kweli aliteswa na kufa msalabani kwa ajili ya dhambi zetu. Yohana alikuwepo wakati ilitokea, shahidi wa kwanza. “Naye aliyeona hayo alishuhudia na ushuhuda wake ni kweli; naye anajua ya kuwa anasema kweli, nanyi mpate kuamini.”—Yohana 19:35

Wakati John alipopita kutoka eneo la tukio uzushi wa Wagnostiki uliongezeka kwa nguvu, na kusababisha shinikizo kali ndani ya jamii ya Wakristo wa mapema. Katika kupambana na kosa hili, na katika kuisisitiza umuhimu, upekee na umuhimu wa Yesu, Mwana wa Mungu mwenyewe, ilikuwa kawaida kumshikilia uzito zaidi na zaidi, hata kuisisitiza sana ofisi yake na ukuu wake zaidi ya ule unaoruhusiwa katika maandiko. Kidogo picha kubwa na kubwa zaidi ya yeye iliwekwa mbele, na kusababisha maoni potofu kama vile Sabellius aliweka mbele katika karne ya 3, akidai kwamba Yesu alikuwa tu kielelezo cha Mungu mmoja, na sio mtu mdogo aliye tofauti na mwenye utukufu. Hii kwa ujumla ilikataliwa, lakini mwishowe maafikiano ya kusikitisha yalifikiwa ambayo yaliacha kupotosha ukweli halisi kuhusu Kristo, Mwana aliyeheshimiwa sana wa Mungu Aliye Juu.

Uthibitisho wa mapema wa baba wa Kanisa kwamba Kristo aliumbwa na kuwa chini yake

ulibadilisha nadharia mpya, mpaka wafuasi wa zamani wakasogezwa kwenye utetezi mkali. Mzozo mkubwa wa Arian uliibuka kama matokeo, falsafa ilijadiliwa kwa jina la mafundisho ya Kikristo, na mpasuko mkubwa uliundwa katika mwili mchanga wa Kristo.

IMANI YA NICENE

Karibu wakati huu, mwanzoni mwa karne ya 4 BK, Constantine aliingia madarakani, wa kwanza wa wale walioitwa watawala wa Kikristo. Msukosuko na mafarakano yalikuwa dhahiri sana, na kwa hivyo yaligawanya ufalme wake, alisisitiza uvunjaji huo uponywe, kwa nguvu ikiwa ni lazima. Chini ya ushawishi wake vikundi vya wapagani wa zamani walikuwa wakijifanya kuwa “Wakristo” kwa jina, na kulikuwa na uharaka wa kusuluhisha maswala haya kwa njia inayofaa ukuaji na utulivu wa eneo lake.

Kwa hali hii ya nyuma Baraza liliitishwa huko Nice, na kwa njia ya machafuko mengi yalighushiwa Imani ya Nicene yenye utata na ya kushangaza, ambayo imekuwa ngumu tangu wakati huo. Hai-shangazi. Lugha iliyotumiwa “kumaliza” mjadala haukuchukuliwa kutoka kwa maandiko, lakini kutoka kwa vyanzo vya kipagani mfalme alitaka kufurahi na “imani” yao mpya.

UJENZI WA KIHISTORIA

Ili kufahamu ukubwa na umuhimu wa kile kilichotokea huko Nice, tunahitaji kukagua MAMBO mengine ya kihistoria kuhusu Utatu.

Ukweli wa Kwanza—Neno “Utatu” haipatikani popote katika maandiko.

Ukweli wa Pili—Hakuna hata mmoja wa Mababa wa Kitume (*Clement, Barnabas, Ignatius, Mathetes, Polycarp, Papias, Justin Martyr*) aliyetaja fundisho hili katika kurasa 1200 za maandishi waliyotuachia.

Ukweli wa Tatu—Wakati neno “Utatu” lilipotokea mara ya kwanza katika maandishi ya Kikristo halikumaanisha kitu kama inavyofanya leo. Iliashiria tu uwepo wa Mungu, Neno Lake, na Hekima.

Ukweli wa Nne—Irenaeus, Clement wa Alexandria, Tertullian, Origen, Novatian, Arnobius na Lactantius (*waandishi wote wa Kikristo wa mapema na mashuhuri*) walithibitisha wazi kwamba Baba wa Mbinguni peke yake ndiye Mungu mkuu na kwamba Yesu yuko chini ya mapenzi na mamlaka Yake (*Bwana Mungu wetu ni Bwana mmoja, Usharika wa Wanafunzi wa Biblia wa New Brunswick, ukurasa wa 2*). “Wakati wa karne tatu za kwanza ... karibu wote Mababa wa kanisa la kwanza ... walikiri udhalili wa Mwana kwa Baba” (*Alvan Lamson, Kanisa la Karne tatu za Kwanza*).

Ukweli wa Tano—Taarifa rasmi ya mapema ya imani ya Kikristo haitajwi kamwe neno “Utatu” au dhana yake yoyote. Inaitwa “Imani ya Mitume” (*ingawa haikutungwa na mitume*). Ilitumika sana katika karne ya 2 na 3 ya enzi ya Ukristo. Kwa habari ya Mungu na Yesu, inathibitisha haswa kile tunachothibitisha. Inasema tu:

“Ninaamini katika Mungu, Baba Mwenyezi, Muumba wa mbingu na dunia. Na kwa Yesu Kristo, mwana wake wa pekee Bwana wetu: ambaye alipata mimba kwa roho takatifu, aliyezaliwa na bikira Maria, aliyeteswa chini ya Pontio Pilato, alisulubiwa, akafa, na kuzikwa; alishuka kuzimu; siku ya tatu alifufuka kutoka kwa wafu, alipanda kwenda mbinguni,

na ameketi mkono wa kuume wa Mungu, Baba Mwenyezi: Kutoka hapo atakuja kuhukumu walio hai na wafu. Ninaamini katika roho takatifu; Kanisa takatifu katoliki; ushirika wa watakatifu; msamaha wa dhambi, ufufuo wa mwili, na uzima wa milele. Amina”

LUGHA ILIYOINULIWA KUTOKA VYANZO VYA WASHIRIKA

Sasa linganisha taarifa hiyo rahisi ya imani, iliyo wazi na fupi, na Imani iliyozalishwa kutoka kwa Baraza la Nice mnamo 325 BK. (*Maoni yetu katika Bold Italic.*)

“Tunaamini katika Mungu mmoja, Baba Mwenyezi, Muumba wa vitu vyote vinavyoonekana na visivyoonekana; na katika Bwana mmoja Yesu Kristo, Mwana wa Mungu aliyezaliwa na Baba, Mzaliwa wa pekee, (***hadi sasa ni nzuri sana, lugha hiyo imetokana na Imani ya Mitume. Lakini sasa inafuata istilahi mpya isiyo ya kawaida***) ambayo ni asili ya Baba; Mungu wa Mungu; Nuru ya Nuru; Mungu wa Mungu sana; aliyezaliwa, asiyeumbwa; wa kitu kimoja na Baba; (***mwisho wa lugha ya fumbo, kurudi kwa lugha ya kimaandiko***) ambaye yeye vitu vyote viliumbwa, vitu vya mbinguni na vitu vilivyo duniani; ambaye kwa ajili yetu sisi watu na wokovu wetu alishuka na kuwa mwili, akafanywa mwanadamu, akateseka, akafufuka siku ya tatu. amepanda mbinguni; anakuja kuwahukumu walio hai na waliokufa. Na kwa Roho Mtakatifu. (***Sasa endelea na dhana mpya, zilizojaa uchungu kwa wapinzani.***) Lakini wale wanaosema kuna wakati hakuwa; au kwamba alikuwa sio kabla ya

kuzaliwa kwake, au kwamba aliumbwa kutoka kwa yule ambaye hakuwepo, au ni nani anayethibitisha Mwana wa God kuwa wa dutu nyingine yoyote au kiini chochote, au iliyoundwa, (***lichu ya maandiko matatu wazi!***) au inayobadilika, au inayoweza kubadilika, watu kama hao Kanisa Katoliki na Kanisa la Kitume hutia alama.”

Kumbuka maneno haya ya ajabu, ya kifalsafa, ya fumbo—“dutu moja ya Baba, Mungu wa Mungu, Nuru ya Nuru, Mungu wa Mungu.” Maneno kama haya ya kigeni, sawa na neno na maana ya Maandiko yoyote. Wapi, oh hizi zinatoka wapi? Ni nani aliyevumbua hizo? Wapi chanzo? Jibu ni la kushangaza na la kutisha. John Newton, katika Mwanzo wa Utatu na Utatu, aliandika:

“Kwa mtazamo wa kwanza wa dini tofauti na ibada kati ya jamii za zamani zaidi, tunawaona wakipanga miungu yao kwa utatu. ... [*sasa akinukuu Profesa Sayce kutoka Mhadhara wa Gifford na Mhadhara wa Hibbert*] ‘deni la nadharia ya kitheolojia ya Kikristo kwa zamani Mafundisho ya Wamisri hayashangazi popote kuliko mafundisho ya Utatu. Maneno yale yale yaliyotumiwa na wanatheolojia Wakristo hukutana nasi tena katika maandishi na papyri za Misri.’ [*Newton anaendelea*] Na sasa tunaona maana katika misemo ya kushangaza ambayo imeshangaza vizazi vingi katika Imani za Nicene na Athanasian, kama vile ‘Mwanga wa Nuru, Mungu wa Mungu Sana, Haja-zaliwa Hajafanywa, Kuwa wa kitu kimoja na Baba.’ Haya yote yanaeleweka vya kutosha ikiwa yatafsiriwa katika lugha ya Utatu wa Jua [*iliyoabudiwa Misri ya zamani*], lakini bila kidokezo hiki kwa maana yao, huwa upuuzi kabisa au

utata ... Unyenyekevu na ulinganifu wa Utatu wa zamani wa Jua ulipotea kabisa. katika kuunda Kanuni hizi mpya za Kikristo juu ya mifano ya zamani ya Wapagani. ... Utatu [*wa kipagani*] ulikuwa na hadhi yote ya zamani na kupitishwa kwa ulimwengu wote, na haukuweza kupuuzwa. Kwa hivyo waongofu wa mataifa walikubali kwa hamu mapatano ya Utatu, na Kanisa lilibatiza. Sasa kwa urefu tunajua asili yake” (*John Newton, Asili ya Utatu na Utatu, Liverpool, 1909, ukurasa wa 20-21, 25-27*).

Will Durant, mwanahistoria maarufu wa Katoliki wa siku zetu, aliandika: “Ukristo haukuharibu upagani; uliukubali ... tamaduni za kipagani zilichangia matokeo ya syncretist. Kutoka Misri kulitoka maoni ya utatu wa kimungu ...” (*Kaisari na Christ, ukurasa wa 595*) (*Lamson, Newton & Durant ametoa mfano kutoka kwa Charles Redeker, Kwetu kuna Mungu Mmoja, Juni 1978*).

Haishangazi kuchanganyikiwa. Haishangazi ubishi. Haishangazi mjadala. Haishangazi kwamba Jumuiya ya Wakristo yote iligawanyika na mabishano juu ya Utatu.

KWA NINI HII NI MUHIMU?

Kwa sababu ni ujinga juu ya Ukweli, ambao umedumu kwa karne nyingi. Kama mafundisho ya Utakaso, ililishika kanisa wakati Enzi za Giza zili poanza kutambaa Ulaya. Lakini kadiri ukungu wa fumbo na mkanganyiko unavyopotea, Ukweli rahisi wa Maandiko huangaza zaidi. Jinsi wazi taarifa za maandiko. Yesu, wakala mkuu wa Mungu kutoka kwa viumbe vyote, yule ambaye alikuwa hazina ya moyo wake, “kila siku furaha yake,” Mungu alim-tuma kuwa mkombozi wa wanadamu.

Alifanywa mwili, akakaa kati yetu, na akatoa maisha yake katika kifo ili Adamu na jamii yake waweze kufunguliwa. Alitoa Fidia na mwili wake mwenyewe. Kwa wakati unaofaa ataanzisha Ufalme wake kati ya wanadamu, Shetani atafungwa kabisa, na Ufalme wa Milenia wa haki utasimamishwa ulimwenguni kote. Hata sasa mabadiliko ya enzi yapo juu yetu ambayo yatatoa matokeo haya yenye baraka.

Wakati huo huo tuna fursa ya pekee ya kutembea kibinafsi na Mwalimu, kupokea ikiwa “waaminifu hata kufa” taji ya uzima, isiyoweza kufa, katika korti za mbinguni. Tutakuwa na heshima ya kutawala pamoja na Kristo katika utukufu. Wakati huo tutamsaidia bwana wetu kuukomboa ulimwengu wote kutoka utumwani, na kwa imani, mpaka “dunia itajawa na kumjua Bwana, kama vile maji yanavyofunika bahari.” (Ufunuo 2:10, 20:6; Isaya 11:9) “Haleluya, Mwokozi gani!” ■